

Ajankohtaista kiertotaloudesta ja jätehuollosta

Anna-Maija Pajukallio
ympäristöneuvos, ympäristöministeriö
Jätealan yhteistyöryhmä 15.4.2021

Sisältöä

- Tervetuloa uuteen jätealan yhteistyöryhmään
- Kiertotalousohjelma
- Lyhyt SUP-tilannekatsaus
 - tarkemmin vähentämistoimia koskevasta Green deal -prosessista
- EU-pöydällä ja –pöydille
- Jätteitä koskevat taloudelliset ohjauskeinot
- Kutsu jäte- ja tuotetietojärjestelmän infoon

Jätealan yhteistyöryhmä

- Toimikausi 01.04.2021–31.12.2023
- Pj Ammu Pajukallio (YM), vara-pj Tuuli Myllymaa (SYKE), sihteeri Marja-Riitta Korhonen (YM)
- Hanke-ikkunan käyttö tiedonvälitykseen
 - <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM019:00/2021>
 - Edellisen kokouksen materiaali <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM020:00/2017>
- Seuraava kokous (näillä näkymin kevätkauden viimeinen) to 3.6. klo 13-15.30
- Syksyn kokousvaraukset ennen lomia – hybridimalli?
 - Toiveita teemoiksi, aiheiksi
 - Enemmän yhteistyöryhmän muiden kuin yvämmäläisten esityksiä

Tavoitteet ja tehtävä

Tavoitteet

- seurata ja analysoida jätehuollon tulevaisuutta, edistää kiertotaloutta, ohjata jätehuollon valtakunnallista suunnittelua, edistää jätealan lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä edistää jätealaa ja sen ajankohtaisia kotimaisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita koskevaa tiedon- ja mielipiteiden vaihtoa ympäristöministeriön ja sen kannalta keskeisten toimijoiden välillä.

Tehtävänä erityisesti

- arvioida ja tehdä aloitteita politiikkatoimista ja ratkaisumalleista, jotka tukevat kiertotaloutta, materiaalitehokkuutta, jätteen synnyn ehkäisyä, materiaalien, sivuvirtojen ja jätteen kierrätyksen ja uusiokäytön sekä niihin liittyvän osaamisen tehokasta hyödyntämistä
- ohjata jätehuollon valtakunnallisten tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelua
- ohjata jätehuollon toimintaympäristön muutosten ennakointia
- seurata ja edistää jätelainsäädännön valmistelua ja toimeenpanoa
- välittää tietoja ja vaihtaa mielipiteitä jätealan kotimaisista ja kansainvälisistä kehittämishankkeista sekä
- edistää jätealan toimijoiden yhteistyötä

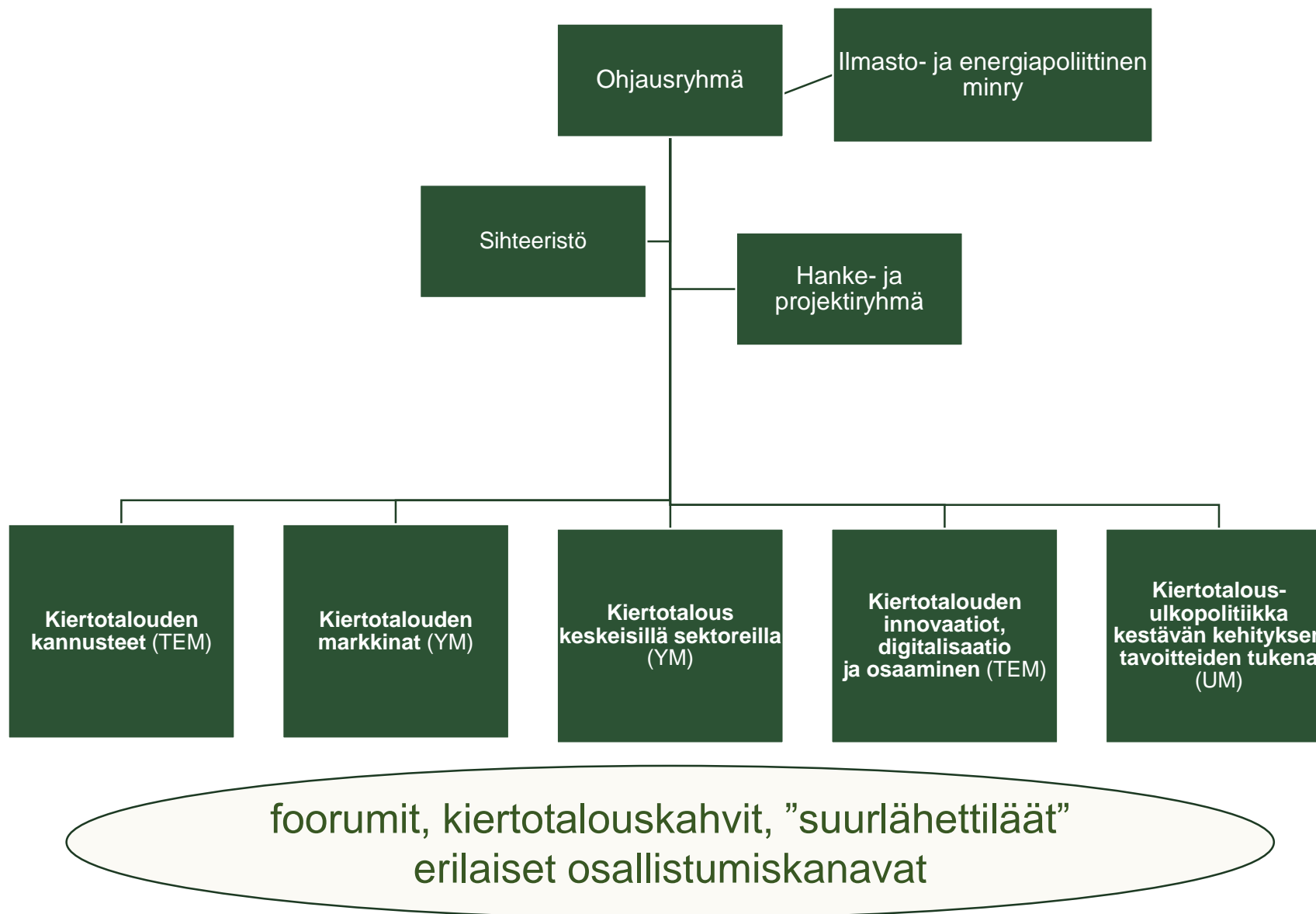

Valtioneuvoston periaatepäätös strategisesta kiertotalousohjelmasta – matkalla kohti toimeenpanoa

- VN hyväksyi periaatepäätöksen 8.4.2021
 - <https://ym.fi/-/kiertotalousohjelman-tavoitteena-vahentaa-uusiutumattomien-luonnonvarojen-kulutusta>
- Osallistaminen ja viestintä A&O
- Rahoitus riippuvainen kehysriihen ratkaisuista (+ RRF)
- Alustavia askelluksia
 - Käynnissä: toimenpiteiden konkretisointi ja aikataulutus
 - Kesäkuu: ohjausryhmä aloittaa
 - Loppuvuosi 2022: ohjelman arviointi valmistuu
 - Helmikuu 2023: hallitukselle väliraportti

Organisointi ja ohjausmalli - alustava

Kiertotalouden avustuksia ja tukia

- **Ekosysteemiavustus eli valtionavustus kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittämiseksi** <https://tem.fi/ekosysteemiavustus> Päättyy 4.6.
 - TEM rahoittaa kestävästä kasvusta ja elinkeinorakennetta uudistavien kiertotalouden alustojen ja ekosysteemien kehittämistä sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön hyödyntämistä innovaatiotoiminnassa.
 - 1 000 000 euron 3 vuoden määräraha vuoden 2021 talousarviossa.
 - Tavoitteena käynnistää kansallisia, alueellisia ja kansainvälisiä **kiertotalouden voimavaroja hyödyntäviä yksityisten ja julkisen sektorin välisiä innovaatioita ja osaamista kehittäviä kumppanuuksia** uusien toimintamallien, liiketoiminnan ja uudistavien työpaikkojen luomiseksi sekä koronan jälkeisen taloudellisen elvytyksen tukemiseksi.
- **Päätymässä**
 - TEMin avustus kiertotalouden investointeihin <https://tem.fi/kiertotaloustuki>. Päättyy 15.4.
 - BF:n tuki kiertotalousinvestointeihin. Päättyy 16.4.
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/kiertotalouden-investointiavustus> .

Suomen alustava elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRF)

- **Uudelleenkäyttöä ja kierrätystä edistäviin investointeihin** 110 M€, josta 30 M€ biotalouden sivuvirtoihin, 30 M€ akkumateriaaleihin ja 50 M€ muihin materiaaleihin, kuten teollisuuden sivuvirtoihin, tekstiileihin, muoveihin, pakkauksiin, rakennus- ja purkumateriaaleihin, elektroniikkalaitteisiin.
 - Valtiontukisääntöjen puitteissa (ryhmäpoikkeusasetuksen artiklat 36, 47, 25)
 - Investoinnin kohteena olevasta sivu- tai jätevirrasta hyödynnettävä vähintään 50 % painosta uusiораaka-aineena, jotta komission 100 %:n ”ilmastotägi” saavutetaan.
 - Business Finlandin haku auki loppukesällä/syksyllä, valmistelu alkamassa
 - Hankkeet käynnistettävä 2023 loppuun mennessä ja saatettava valmiiksi kesäkuuhun 2026 mennessä.
- **TKI-kokonaisuus** – kiertotalous ei saane komissiolta 100 %:n ilmastokoodia, joten se saattaa tippua TKI-kokonaisuudesta

SUP-direktiivi

- Kattava SUP-tilannekatsaus edellisessä kokouksessa
 - [SUPD-tilannekatsaus](#)
- SUP-täytäntöönpano tehdään jätelakia muuttamalla kahdessa vaiheessa
 - I-vaihe – jätelain muutosta koskeva HE 40/2021
 - II-vaihe lausunnoille alkukesästä
- Tavoitteena toimeenpanna kansalliset kulutuksen vähentämistoimet Green Dealillä - tästä tarkemmin
- Lisätietoa ja tausta-aineistoa ym:n sivuilta (päivittyvät kohta):
<https://ym.fi/kertakayttomuovien-kulutuksen-rajoittaminen-lainsaadannolla>
- Muovin ja kertakäyttöisen muovituotteen määritelmät julkaistaneen viimein toukokuussa.

Tuote- ja merkintäkiellot

- Tuote- ja merkintäkiellot eduskunnan käsiteltävänä olevassa jätelaki-HE:ssä 40/2021
 - SUP-asetus keväällä lausunnoille
- Merkintävaatimuksia koskeva komission toimeenpanoasetus (EU) 2020/2151
- Komissio valmistelee kysymys-vastaus-patteristoa markkinoille saattamisesta
 - jos tuote katsotaan markkinoille saatetuksi ennen 3.7.2021, voi tuote olla edelleen markkinoilla ilman merkintöjä, lisäksi tarroitusmahdollisuus vuoden ajan
- Tulevana markkinavalvontaviranomaisena Tukes – neuvonta alkanut, neuvontapainotus
 - <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kertakayttoiset-muovituotteet-sup#b912528a>

Kulutuksen vähentämistoimet 1/3

- Ministeriö ja toimialajärjestöt ovat yhdessä arvioineet, että muovitiekarttaan perustuva Green Deal (GD) olisi lainsäädännössä säädettäviä vähentämistoimia tarkoituksenmukaisempi keino toimeenpanna SUPD artiklan 4 toimia.
- Neuvottelut muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen vähentämistä koskevasta GD -sopimuksesta parhaillaan käynnissä.
 - Elintarviketeollisuusliitto ry, Kaupan liitto ry, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry, Päivittäistavarakauppa PTY ry ja Suomen Pakkausyhdistys ry
 - YM: Leena-Kaisa Piekkari, Merja Saarnilehto ja Jussi Kauppila
- Tavoitteena on, että sopimuksen pääasiallinen sisältö on hahmoteltuna 06/2021, jotta voidaan komissiolle raportoida suunnitellut toimet artiklan 4 kansalliseksi toimeenpanemiseksi
- Sopimus viimeistellään ja allekirjoitetaan 9-10/2021

Kulutuksen vähentämistoimet 2/3

- Sopimuksen *ensisijaisena tavoitteena* olisi **vähentää muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien kappalemääräistä kulutusta ja kulutuksesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia.**
 - tavoitteena korvata kyseisiä muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia **ensisijaisesti helposti kierrätettävillä uudelleenkäytettävillä annospakkauksilla, helposti kierrätettävillä muovia sisältämättömillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla ja uudelleenkäytettävillä astioilla**
 - näin sopimuksella pannaan osin täytäntöön direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja kulutuksen vähentämistoimia
- Sopimuksen *toissijaisena tavoitteena* on **kansallisen muovitiekartan mukaisesti tukea kehitystä kohti käytetyn muovin määrän vähentämistä ja vähentää käytetyn muovin määrää** niissä muovisissa kertakäyttöisissä annospakkauksissa, joita ei voida sopimuksen ensisijaisen tavoitteen mukaisesti korvata.
 - Muovin määrän vähentäminen tapahtuisi hyödyntämällä toiminnassa **vähän muovia sisältäviä kertakäyttöisiä annospakkauksia**. Sopimuksessa määritettäisiin raja-arvo sille, kuinka paljon vähän muovia sisältävä pakkaus voi muovia sisältää.
 - Mikäli vähän muovia sisältävät kertakäyttöiset annospakkaukset on mahdollista myöhemmin korvata ensisijaisen tavoitteen mukaisesti, toimittaisiin näin.

Kulutuksen vähentämistoimet 3/3

- Määrällisiä tavoitteita esimerkiksi muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen vähentämiseksi ei asetettaisi heti v. 2022 alusta, vaan vasta sen jälkeen, kun esimerkiksi SUP -tuottajavastuuseen liittyvän raportoinnin kautta on saatu tarvittavia volyymitietoja
- Sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään toimenpiteet sopimuksen allekirjoittaville toimialajärjestöille ja ympäristöministeriölle, sekä sopimukseen erikseen sitoutuville yrityksille ja muille yhteisöille. Yritykset tekevät oman sitoumuksensa sopimukseen sitoumus2050.fi -sivustolla. Lisäksi sopimuksessa sovitaan eri osapuolten tekemien toimenpiteiden ja niiden kautta saavutettavien tulosten raportoinnista, sekä sopimuksen vaikuttavuuden arvioinnista ja seurannasta.
- Sopimus voidaan myös irtisanoa, mikäli vaadittavaa kattavuutta ei saavuteta, direktiivin mukaisia vähentämistavoitteita ei onnistuta sopimukselle asettamaan tai asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sopimuksella vaikuttaa epätodennäköiseltä. Tässä tapauksessa YM valmistelee ehdotukset tarvittavista säädöstoimista. Myös mikäli sopimusta ei synny, säädetään toimeenpanosta tarvittaessa lainsäädännössä.
- Valtionhallintoa sitovat toimet tullaan sisällyttämään päivityksen yhteydessä valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan Valtsuun (tuotteiden käyttäjiä koskevat toimet). Kuntia pyritään kannustamaan samoihin vähentämistoimiin. Mikäli VALTSUssa esitetyt toimenpiteet eivät ole tarpeeksi tehokkaita säädetään näistäkin vähentämistoimista tarvittaessa lainsäädännössä.

EU-pöydällä/pöydälle - poimintoja

- Akkuasetuksen käsittely
 - suuntaviivakeskustelu epävirallisessa ympäristöministerien kokouksessa 18.3.
 - ehdotus luettu ja keskusteltu kertaalleen läpi neuvoston ympäristöryhmässä, 2yksityiskohtaisempi artiklakohtainen käsittely on alkamassa.
 - keskusteluttaa: oikeusperusta, tuottajavastuujärjestelmien kansallinen toteutus, sekoitevelvoite, kierrätystavoitteet
- Kestävän rahoituksen kriteerit (EU-taksonomia)
 - Kiertotaloutta koskeva ehdotus komissiolta odotettavissa kesäkuussa
 - Ympäristöväittämiä koskeva komission ehdotus siirtyy Q2 => Q3?
 - POP-asetuksen jäteliitteen muutosehdotus odotettavissa syksyllä
 - tietopohja yhdisteiden esiintymisestä puutteellinen
 - vaikutukset kiertotalouteen?

Kaatopaikkoja koskevan jäteveron kehittäminen

- Jäteverolain (1126/2020) uudistaminen → verotason nostaminen ja veropohjan laajentaminen
- Käynnistetään jatkoselvitys marraskuussa valmistuneen FCG:n taustaselvityksen pohjalta
 - [järtevero FCG:n taustaselvitys](#)
- Selvityksen syventäminen ja konkretisointi kohti verolain muuttamista
- Vaikutusarvioinnit
- Näkökulmana hyödyntämisen lisäksi myös jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen?
- Keskustelut etenemisestä VM:n kanssa ensi viikolla

Jätteenpolton ohjauskeinot

- Tammikuussa valmistunut VN-TEAS hanke jätteenpolton ohjauskeinoista – tarkastelussa erityisesti jätevero ja Green Deal [linkki](#)
- Komissio on ilmoittanut julkaisevansa uudistetun päästökauppadirektiiviehdotuksen kesäkuussa 2021 - soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös jätteenpolttolaitoksia harkinnassa
 - jätteenpolttolaitokset ovat monessa jäsenmaassa tehokkaan hintaohjauksen ulkopuolella hiilidioksidipäästöjen osalta
 - päästökauppadirektiivin soveltaminen jätteenpolttolaitosten kohdalla ei ole täysin yhtenäistä unionissa tällä hetkellä - joissakin maissa kyseiset laitokset on sisällytetty järjestelmän piiriin
 - taustalla on myös viime vuosien aikana tapahtunut jätteenpolttolaitosten luonteen muuttuminen muistuttamaan muitakin polttoon perustuvia energiantuotantolaitoksia
- Otettaneen aikalisä taloudellisten ohjauskeinojen osalta
- Alustavat Green deal – neuvottelut syksyllä

Jäte- ja tuotetietojärjestelmä -INFO

- Ensimmäinen jäte- ja tuotetietojärjestelmä –hankkeen seurantaryhmän tilaisuus järjestetään TI 11.5. klo 13-15 virtuaalisesti
 - kerrotaan hankkeesta ja tarkemmin siirtoasiakirjarekisterin ja Materiaalitorin ajankohtaisesta tilanteesta
 - mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kommentteja/ideoita
- Tilaisuus on kaikille hankkeesta kiinnostuneille avoin (mukaan mahtuu n. 300 osallistujaa)
- Kutsu ilmoittautumislinkkeineen laitetaan s-postitse yhteistyöryhmän jäsenille ja sitä saa mielellään levittää esim. toimialajärjestöjen jäsenistölle

Kiitokset!

puh. 050 461 8652

anna-maija.pajukallio@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

